

Metodická příručka aktivity 4
Aktivní přístup k obhajobě svých práv a
k získávání informací o svých právech
Projekt CZ.1.07/3.1.00/37.0204
„Další vzdělávání občanů Liberecka“

Metodická příručka **Aktivity 4**

Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech

---

I. ÚVOD

Popis projektu

Projekt vznikl na základě zkušeností konzultantů Občanské poradny a jeho obsah vychází ze statistických údajů o množství a oblastech řešených problémů klientů. Jeho cílem je zvýšit kvalitu občanských kompetencí a finanční gramotnost obyvatel Liberecka a Jablonecka jejich aktivním sebevzděláváním. Struktura a obsah vzdělávacího programu je přímo závislá na definování výstupů k řešení negativních životních situací, s cílem osvojit pozitivní postoj ke změně.

Vzdělávání probíhá inovativními metodami. Základním informačním zdrojem je písemný materiál (počítačová prezentace), jehož obsahem je výklad vybraných témat, doplněný interaktivními prvky, které mají posluchače motivovat k zamýšlení nad prezentovanou tematikou, např. formou testu, vypracováním úkolu, praktické ukázky, nácvik jednání. Dále je využíváno motivačního vyprávění, jsou uváděny modelové příklady. Lektor je odborníkem na danou tematiku, schopný reagovat na dotazy posluchačů, stává se moderátorem hledání řešení problému samotnými posluchači, kteří si touto formou fixují získané informace.

Evaluační proces jednotlivých aktivit vzdělávání probíhá na základě hodnocení seminářů posluchači metodou semaforu.

Cíl metodiky

Cílem metodiky je popsat charakter, průběh a zajištění jednotlivých dílčích témat klíčové aktivity č.04 „Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech“ se záměrem zajistit udržitelnost projektové aktivity tak, aby bylo možné v budoucnu připravit a realizovat semináře zaměřené na tuto problematiku, a tím multiplikovat výstupy této aktivity.

Popis uplatnění metodiky

Vzhledem k charakteru témat klíčové aktivity je zřejmé, že obsah aktivity zůstává v platnosti i po ukončení celého projektu a potřeba vzdělávat veřejnost v těchto tematických blocích bude žádoucí i v budoucnu. Tato metodika by se tak měla stát základním východiskem pro realizaci vzdělávacích seminářů vymezených klíčovou aktivitou.

Při správné aplikaci výstupů této metodiky se cílová skupina občanů na základě získaných znalostí a dovedností naučí aktivně reagovat na problematiku práv a povinností nájemníka a pronajímatele,

pracovně právních vztahů, institutu manželství a společného jmění manželů, ochrany spotřebitele a procesního průběhu soudního řízení.

Témata

- Bydlení – nájemní vztahy, práva a povinnosti nájemníka a pronajímatele
- Pracovní právo – pracovní smlouva, ukončení pracovního poměru, práva zaměstnance a zaměstnavatele
- Manželství a rodinné právo – vznik a zánik manželství, SJM, výživné
- Ochrana spotřebitele
- Občanský soudní řád

II. METODIKA TVORBY VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ

Důvod výběru tématu „Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech“

Podle statistických údajů Občanské poradny v Liberci došlo v posledních třech letech k výraznému nárůstu počtu občanů, kteří řeší problematiku nájemních vztahů, pracovněprávních vztahů, rodinných vztahů, spotřebitelských vztahů nebo průběhu občanského soudního řízení. Jednotlivé semináře se proto zaměřují právě na tato témata.

Cílová skupina

Občané Liberecka a Jablonecka ve věku od 18 do 64 let, nacházející se v náročných životních situacích, jejichž příčinou jsou problémy s nájemními vztahy (práva a povinnosti nájemníka a pronajímatele – nájemní smlouva, výpočet výše nájemného, platby za služby spojené s užíváním bytu), s pracovněprávními vztahy (vznik, zánik a změna pracovního poměru), rodinnými vztahy (vznik a zánik manželství a SJM), spotřebitelskými vztahy (ochrana spotřebitele) a průběhem občanského soudního řízení (zahájení, průběh a ukončení OSŘ).

Má-li být naplněn cíl aktivity, je třeba, aby skupina účastníků vzdělávacích programů byla motivována k řešení aktivního přístupu k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech. Z tohoto důvodu je vhodné se zaměřit na např.:

- absolventy škol
- osoby aktivně hledající pracovní uplatnění
- osoby užívající bytové prostory na základě nájemního vztahu
- pronajímatelé nemovitostí
- osoby řešící svůj nárok či povinnost prostřednictvím soudu
- atd.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Publicita

Publicita této klíčové aktivity by měla být zajištěna rozličnými formami s ambicí oslovit co nejširší plénum cílové skupiny. Při zajištění publicity této klíčové aktivity se osvědčily následující formy:

- veřejné sdělovací prostředky lokálního charakteru (regionální rozhlasové stanice apod.)
- výlep propagačních materiálů - pozvánek na veřejně dostupných místech (např. v dopravních prostředcích, školách, městských úřadech, knihovně, informačních střediscích úřadu práce, ordinacích lékařů, domech s pečovatelskou službou, centrech pro seniory, centrech pro matky s dětmi, stacionářích...)
- mailové pozvánky, případně telefonické či osobní pozvání na základě kontaktů databáze účastníků předešlých akcí
- distribuce tištěných letáků a brožur (např. v budovách ÚP, domovech pro seniory, školách apod.)

Obsah aktivity

Klíčová aktivita je složena z následujících seminářů:

Bydlení – nájemní vztahy, práva a povinnosti nájemníka a pronajímatele

Cílem tohoto semináře je seznámit účastníka se způsoby realizace potřeb bydlení.

Účastník bude schopen:

- vymezit problematiku vlastnictví bytu či domu
- charakterizovat institut nájmu bytu a nájmu družstevního bytu
- vyjmenovat podstatné náležitosti nájemní smlouvy
- orientovat se v právech a povinnostech vyplývajících z nájmu bytu či domu

Pracovní právo - pracovní smlouva, ukončení pracovního poměru, práva zaměstnance a zaměstnavatele

Cílem tohoto semináře je seznámit účastníky s vybranými tématy pracovního práva, především se vznikem a zánikem pracovního poměru a pracovní smlouvou.

Účastník bude schopen:

- vymezit podstatné náležitosti pracovní smlouvy
- porozumět problematice zkušební doby a celkové doby trvání pracovního poměru
- vymezit formy rozvázání pracovního poměru
- porozumět pojmům: zákaz výpovědi, ochranná doba, ukončení pracovního poměru, zrušení pracovního poměru, odstupné, dohoda o pracích konaných mimo hlavní pracovní poměr

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Manželství a rodinné právo – vznik a zánik manželství, SJM, výživné

Cílem tohoto semináře je vysvětlit způsoby a podmínky vzniku a zániku manželství a problematiku společného jmění manželů.

Účastník bude schopen:

- vymezit pojem manželství
- orientovat se v právní úpravě vztahů mezi manžely
- popsat formy zániku manželství
- náležitě uplatňovat rodičovská práva a povinnosti
- vymezit a popsat právní úpravu společného jmění manželů

Ochrana spotřebitele

Cílem tohoto semináře je seznámit účastníka s právní úpravou ochrany spotřebitele a možnostmi vymáhání spotřebitelských práv.

Účastník bude schopen:

- uplatňovat právo na odstoupení od kupní smlouvy
- uplatňovat právo na reklamaci
- uplatňovat právo na soudní projednání zamítnutí reklamace vadné věci prodejcem
- vysvětlit pojmy: spotřebitel, prodávající, služba, nekalá obchodní praktika, klamavá obchodní praktika, agresivní obchodní praktika

Občanský soudní řád

Cílem tohoto semináře je informovat účastníky o základních principech a zásadách občanského soudního řízení.

Účastník bude schopen:

- vymezit náležitosti žaloby
- popsat základní zásady občanského soudního řízení
- vymezit formy rozhodnutí soudu
- popsat charakter nalézacího řízení a výkonu rozhodnutí
- vymezit pojem exekuční titul
- vymezit pojem rozhodčí řízení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

III. VZOROVÝ MODEL SEMINÁŘE

Jak realizovat seminář

Před seminářem:

Stanovení termínu a místa konání (maximálně vyjít vstříc časovým možnostem účastníků, přizpůsobit čas a místo konání cílové skupině)

Zajištění místa konání (rezervace místnosti, uspořádání stolů a židlí, věšáky)

Zajištění lektora - lektor musí být osoba znalá problematiky a praxe, v našem případě se jednalo o konzultantku občanské poradny (informovat lektora o charakteru cílové skupiny)

Zajištění vybavení prostoru (příprava technického vybavení: dataprojektor, počítač, flipchart, interaktivní tabule apod., vlaječky...)

Propagace semináře a distribuce pozvánek na seminář

Příprava prezenční listiny, označení místa konání (šipky, směrovky)

Příprava evaluačního formuláře (metodou semaforu)

Zajištění materiálu k semináři (informační brožury, poznámkové bloky, psací potřeby pro účastníky, propagační materiály k projektu)

Zajištění občerstvení účastníků (čaj, káva, minerálka, cukr, sušenky, chlebičky), hrnky, sklenice, lžičky apod.

Na semináři

Podepsání prezenčních listin

Podepsání dohody s lektorem

Distribuce doprovodných materiálů

Distribuce občerstvení

Zajištění vyplnění evaluačních dotazníků

Zajištění fotodokumentace

Průběh semináře - časová dotace 100 minut

- Představení lektora, seznámení účastníků s tématem, případně s projektem – 5 min
- Prezentace tématu – podrobný výklad lektora, odpovědi na otázky účastníků – 40 min
- Krátká přestávka – občerstvení, - 10 min
- Diskuse na praktická témata – pokud účastníci nemají sami dotazy, lektor vybízí účastníky k reakci na témata související s výkladem v první části semináře – praktické uplatnění dovedností (pokud je to možné) – odpovědi na konkrétní otázky účastníků k tématu semináře - 40min
- Závěr semináře – vyplnění zpětné vazby formou semaforu (viz příloha), nabídka dalších seminářů, připomenutí vyplnění prezenční listiny, poděkování za účast. – 5 min

Po semináři

Úklid

Vyhodnocení evaluačních dotazníků – zapracování připomínek do dalšího semináře

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

IV. PŘÍLOHY

Příloha 1 – ukázka prezentace

Příloha 2 – informační leták

Příloha 3 – evaluační dotazník - semafor

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č.1 – Presentace

Občanský soudní řád – občan před soudem

Z cyklu přednášek: Aktivní přístup občanů k obhajobě svých práv

Mgr. Svatava Havelková
Únor 2013

Další pravidla občanského soudního řízení

- účastníci řízení mohou být zastoupeni, zástupcem může být advokát ale i obecný zmocněnec; nezletilce zastupuje zákonný zástupce; v případě potřeby je ustanovován opatrovník pro řízení
- řízení je dvouinstanční, tj. pokud to zákon nevyklučuje, lze proti rozhodnutí soudu, které je vydáno v prvním stupni, podat odvolání
- řízení je zásadně ústní a veřejné

Zahájení řízení

1. Na návrh – podáním žaloby
  2. Bez návrhu – z úřední povinnosti
- Žaloba musí obsahovat:
1. přesné označení žalobce a žalovaného
  2. vylíčení rozhodujících skutečností (žalobní tvrzení)
  3. návrhy důkazů
  4. petit (návrh, jak má podle žalobce znít výrok soudu)
- Účastníci: žalobce (navrhovatel) a žalovaný (odpůrce)

Platební rozkaz

- soud vydá na návrh nebo i bez výslovné žádosti žalobce
- bez slyšení žalovaného, týká-li se žaloba peněžitého plnění
- vyplývá-li právo ze skutečností uvedených žalobcem.
- platebním rozkazem soud žalovanému uloží, aby do 15-ti dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil žalovanou pohledávku a náklady řízení anebo v téže lhůtě podal odpor.

Občanský soudní řád (o.s.ř.)

Soudní řízení civilní – občanskoprávní – je upraveno občanským soudním řádem - zákon č. 99/1963 Sb. V občanském soudním řízení se projednávají spory vyplývající z občanskoprávních, pracovněprávních, rodinných a obchodních vztahů a je rozhodováno ve věcech:

- osobního stavu
- o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva
- o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není v případě, že je na tom naléhavý právní zájem

Zásady občanského soudního řízení

- zásada **dispoziční** (soud rozhoduje o návrhu tak, jak jej žalobce uplatnil)
- zásada **rovnosti účastníků** sporu
- **důkazní povinnost mají účastníci** (soud provádí důkazy podle jejich návrhů)
- účastník má **právo vyjádřit se** při ústním jednání k tvrzení protistrany a všem důkazům (výjimky)
- **náklady řízení nesou účastníci**, za žalobu se platí soudní poplatek. Soudní poplatek hraří výlohy řízení, platí jej žalobce (pokud není od poplatku soudem osvobozen) a v případě, že soud vyhraje, nahradí poplatek žalobci protistrana.

Rozhodnutí soudu

Rozsudek – rozhodnutí ve věci samé – určuje se jím povinnost, event. zda zde právo je či není, event. se žaloba zamítá

Lze napadnout odvoláním (výjimka!).

Usnesení – v případě nesporného řízení (kde není žalobce a žalovaný), v procesních věcech (úprava průběhu soudního řízení). Některá usnesení lze napadnout odvoláním.

Platební rozkaz – rozhodnutí ve sporné věci o peněžité plnění bez jednání.

Platební rozkaz

- Podáním odporu se platební rozkaz ruší a ve věci je nařízeno jednání.
- Platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku a je exekucním titulem.
- Nelze-li platební rozkaz doručit do vlastních rukou, soud vydaný platební rozkaz zruší a nařídí jednání.
- Námitky směřující jen proti výroku o nákladech řízení - odvolání

Nálezací řízení a výkon rozhodnutí

- V nalézacím řízení soud přiznává v určité výši či určitém rozsahu právo a tomu odpovídá povinnost druhého účastníka. Pravomocný rozsudek = exekuční titul.
- Exekuční tituly:
- platební rozkaz, proti kterému nebyl podán odpor
- pravomocný rozsudek
- soudem schválený smír
- rozhodčí nález

Výkon rozhodnutí

- Ve výkonu rozhodnutí či v exekučním řízení jde o nucený výkon toho, co není dobrovolně plněno podle exekučního titulu.
- Výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu – výkon rozhodnutí pro nepeněžitá plnění (výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí, vyklizení, odebrání věcí),
- Exekuční řízení – vykonává se rozhodnutí pro peněžitá plnění (formy: srážky ze mzdy, příkázání pohledávky, prodej movitých věcí, prodej nemovitosti, prodej podniku).

Pozor

- Všechny věcné námitky, např. proti existenci pohledávky či její výši, je nutno uplatnit v nalézacím řízení. V exekučním řízení je již uplatňovat nelze !!
- Je třeba si zajistit doručování doporučených zásilek do vlastních rukou. Jejich nepřebírání může způsobit vážnou újmu - nemožnost uplatnění práv.
- Pravidla pro doručování podle o.s.ř.

Rozhodčí řízení

- Je mimosoudní způsob řešení sporů nezávislými rozhodci nahrazující civilní řízení.
- Rozhodčí řízení je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb.
- Rozhodčí řízení tehdy, pokud se strany smluvního vztahu dohodly, že majetkové spory mezi nimi bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud.
- Rozhodce rozhoduje rozhodčím nálezem, při rozhodování postupuje přiměřeně podle ustanovení občanského soudního řádu.

Praktické rady závěrem

- Přebírejte písemnosti doručované do vlastních rukou
- Nebuďte pasivní, na písemnosti reagujte. Pokud písemnosti doručené soudem (exekutorem, rozhodcem) nerozumíte, vyhledejte radu.
- Pomoc zdarma nabízí Občanská poradna Liberec obcanskaporadna.libc@volny.cz, tel: 485 150 070.
- Pokud jste předvolán k soudu, řádně a včas se dostavte. Pokud se z vážných důvodů dostavit nemůžete, včas se omluňte. K soudu sebou vezměte předvolání, občanský průkaz a listiny, jimiž chcete doložit své tvrzení

Příloha č.3 – ukázka evaluačního dotazníku – semafor

Tento způsob hodnocení semináře je pro účastníky „nový“ a rychlejší - označí jednoduchým způsobem svou spokojenost se seminářem, případně doplní připomínky.

Projekt č. CZ.1.07./3.1.00/37.0204
Další vzdělávání občanů Liberecka

HODNOCENÍ PŘEDNÁŠKY/SEMINÁŘE

Občanský soudní řád
dne: 1.24.2013

Aktivita 4 Aktivní přístup k obhajobě s věch právu
lektor: Mgr. Svatava Havelková

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V. ZDROJE

Uvedené přílohy najdete v elektronické podobě na stránkách projektu :

<http://vzdelavani-obcanu.cz/obhajoba-svych-prav.html>

dokumenty ke stažení najdete u jednotlivých témat, případně na záložce ke stažení.

Zdroje pro texty informačních letáků a brožur vycházejí z praxe a zkušeností lektorů, z jejich vlastních materiálů, z běžného vyhledávání na internetu.

VI. AUTOŘI

Realizační tým projektu Další vzdělávání občanů Liberecka.

Vyrobeno 2013

v rámci projektu „Další
Liberecka

vzdělávání občanů

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ